

Kaplan: "Kommunerna får stå för mångfalden"

arkitekten.

SVERIGES
ARKITEKTERS
BRANSCH- OCH
MEDLEMSTIDNING
NUMMER 4
MAJ 2015

Livet på platsen
centralt i Iwan
Baans fotografi

Endast var tredje
professor är
kvinna

Rutnät gav
vinst vid
Handels

Arkdes
går in i
Moderna

Debatt!
"Finns det
ens jämställda
byggda miljöer?"

- KAROLINA WENDEL OCH
CARL DARENLIND

"Det är projektörerna
som är specialisterna,
vi är generalister"

- PAULA ARVAS

Proffs på proj

I rollen som projekteringsledare
blir Rickard Karlsson och Paula Arvas
beställarens närmast förtrodda.

Sidorna 40-43

PLUS

Missa inte!
Tio TED-talks
om städer

Paula Arvas och Rickard Karlsson ser projekteringsledning som en egen profession. Genom att uteslutande jobba med detta och ställas inför projekteringsfrågeställningar om och om igen, kan de utveckla och systematisera sina metoder.

ÖRNKOLL

De släppte pennan och klev in i beställarens inre krets av beslut och prioriteringar. Sedan arkitekterna *PAULA ARVAS* och *RICKARD KARLSSON* blev proffs på projekteringsledning har de fått se arkitekten från en annan del av mötesbordet.

TEXT: ANNIKA JENSFELT FOTO: JONAS ERIKSSON

”A

rbetsuppgiften är samordning, styrning och uppföljning av projektering. Du samordnar alla olika grupper som deltar i projekteringen och styr projekteringen mot fastställda mål. Du bevakar beställarens intressen, ser helheten och är bra

på att kommunicera.”

Texten är hämtad från en platsannons med rubriken ”projekteringsledare” och ger en fingervisning om vad det är Paula Arvas och Rickard Karlsson gör om dagarna.

– Kort kan man säga att jag ansvarar för projekteringsfasen, det vill säga framtagandet av handlingar, att de motsvarar det hus som min kund vill bygga, säger Paula Arvas.

”Det ska till exempel inte bli så att byggaren står där och behöver veta färgen på dörrarna och det inte ens finns någon övergripande designidé framtagen.”

Det låter som den traditionella arkitektrollen: Att vara byggherrens rådgivare och samordnare av alla övriga konsulter i projektet. Och just så är det. Skillnaden är att Paula Arvas och Rickard Karlsson har släppt pennan.

– Efter att ha jobbat i tolv år som arkitekt

främst i system- och bygghandlingsskedet var det ett litet steg att gå över till att istället driva hela projekteringen. Det som krävs är att man har ett intresse även för andra projekteringsområden, som brand, el och VVS, säger Rickard Karlsson.

– Det är inte så lätt att få förtroendet att förtroende alla projektörer om man själv är en av dem. Vi låter vår egen designambition stå tillbaka och måste ha fokus på mer än arkitektfrågorna. Vårt förtroende hänger på att vi respekterar alla i rummet, säger Paula Arvas.

IDAG HAR DET gått fem år sedan de startade upp sin verksamhet som ett eget affärsområde i ett större projektledningsföretag. Kunderna är för det mesta fastighetsbolag, som Akademiska Hus, och AMF Fastigheter. Paula Arvas har varit projekteringsledare för snart färdigställda Musikhögskolan i Stockholm och följer fortfarande projektet två dagar i veckan. Övrig tid är

på ett nytt projekt, ett labb på Karolinska institutet. Rickard Karlsson leder den pågående projekteringen av Urban Escape, ett helt kvarter runt Gallerian i Stockholms city.

Det är lätt att snubbla på orden men att vara projekteringsledare är alltså något annat än det mer allmänt övergripande projektledare. Det finns många som känner sig kallade att bli projektledare och det finns

del projektledare som blir projekteringsledare. Men Paula Arvas och Rickard Karlsson framhåller fördelarna med att ha jobbat som arkitekt.

– Man är van att planera projekteringen och vet att det finns en logistisk ordning som allt måste ritas i. Det ska till exempel inte bli så att byggaren står där och behöver veta färgen på dörrarna och det inte ens finns någon övergripande designidé framtagen, säger Rickard Karlsson.

Både han och Paula Arvas framhåller också vanan att ta hand om och förstå hyresgästernas intressen och önskemål. Kundens kund ska ju också bli nöjd.

– Just hyresgästprocessen har vi med oss från jobbet som arkitekt. Sen kanske vi står oss mer slätt när det till exempel gäller styrningen av byggnadens energioptimering, säger Paula Arvas.

Byggteknik, installationsteknik och ekonomi är de delar som de tvingats bli bättre på sedan de började jobba som projekteringsledare. Men ingen av dem har gått någon särskild vidareutbildning. Paula Arvas berättar att hon läst en kortare kurs i entreprenadjuridik, men annars har de lärt sig genom jobbet.

– Vi behöver inte vara experter. Det som krävs är ett genuint intresse för husets helhet, både estetiskt och att det ska funka tekniskt, säger Rickard Karlsson.

– Det är projektörerna som är specialisterna, vi är generalister, säger Paula Arvas.

ATT JOBBASOM projekteringsledare kan innebära att man sitter i olika möten drygt 30 timmar i veckan. En bra dag är sex timmar kreativt möte och två timmar för att samla ihop resterna, som Paula Arvas säger. De leder själva ungefär hälften av alla möten. Eftersom de deltar på samma möten som arkitekterna i projektet, har de haft tillfälle att se sin forna profession lite från en annan synvinkel. Till exempel har

FAKTA

Projekteringsledarna

PAULA ARVAS

Utbildning: KTH 1992–1999

Jobb: Första jobbet på Småstaden Arkitekter, därefter nästan tio år på Reflex. Började som projekteringsledare på Hedström & Taube 2010.

Har lett projekteringen för: Aula Medica och nya Kungliga Musikhögskolan.

Det bästa med jobbet som projekteringsledare: Att få vara med i hela designprocessen, även i de rum där arkitekten inte är med, att få vara närmare beställaren och delta i inköp.

RICKARD KARLSSON

Utbildning: Tekniska och naturvetenskapliga universitet NTNU i Norge samt Kunstakademiets Arkitektskola i Danmark 1993–1998.

Jobb: Två år på Lusparken arkitekt i Norge och drygt nio år på Wingårdhs Arkitektkontor före jobbet som projekteringsledare på Hedström & Taube 2010.

Har lett projekteringen för: Skatteverkets nya lokaler i Solna.

Då blir projekteringsledaren glad: När man har projektörer som är engagerade lite utanför sitt eget skrä. Får man igång ett sådant samarbete blir det succé!

SÅ UTVECKLAR PAULA OCH RICKARD PROJEKTERINGEN:

- Tydliggör behovet av att ta målbilder och prioriteringar. Syftet är alla ritar på "samma" hus och att respektive disciplin kommunicerar vad som är viktigt i projektet för deras del.
- Hittar sätt att dela in projekteringen i olika block och få alla att rita på samma block, det vill säga få projekteringen att gå i takt. Ett optimalt flöde för projektet kan innebära att alla måste rita i en annan ordning än vad som kanske är optimalt för just deras flöde.
- Har rutiner för granskning av handlingsleveranser.
- Systematiserar information så att alla i varje skede har rätt information och arbetar med samma detaljeringsgrad.
- Jobbar med processer och metoder som gör att projekteringsarbetet kan flyta mer rationellt.

”När projektet utsätts för press ekonomiskt kan man som arkitekt välja att stå upp för sin produkt eller hoppa på prut-tåget.”

de noterat vad som krävs för att gestaltningen inte ska komma i kläm:

– Det gäller att sätta målbilden för projektet tidigt, så att alla inblandade kan jobba mot den. Vissa arkitekter är duktiga på att trycka fram målbilden tidigt och då är gestaltningen med från början, säger Paula Arvas.

Som projekteringsledare ställer de frågor till arkitekten: Vad är det du vill? Vad är viktigast? Vilka är dina prioriteringar?

– Vissa arkitekter är bra på att svara, andra får man dra ur vad som är viktigast, säger Rickard Karlsson.

Svaren behövs för att kunna prioritera inom byggnaden, lägga pengarna på rätt saker och få pengarna att räcka.

– När projektet utsätts för press ekonomiskt kan man som arkitekt välja att stå upp för sin produkt eller hoppa på prut-tåget. Då måste man ha en klar bild av hur och i vilken ordning man ska spara för att inte hamna snett eller förvanska konceptet. Många arkitekter glömmer att det är någon annans plånbok man jobbar i, säger Paula Arvas.

En sak de blivit varse sedan de bytt jobb är hur olika arkitektkontor kan vara.

– När jag själv jobbade som arkitekt kunde jag vara lite frustrerad över vad folk tyckte om arkitekter. Men det har blivit uppenbart att spannet på kompetensen är oändligt mycket större än jag trodde, säger Paula Arvas.

– Om man jobbat på ett kontor länge tror man att alla jobbar ungefär så. Men vi har sett hur olika det kan vara. För beställarna är det något av en djungel, säger Rickard Karlsson.

De vittnar samtidigt om att arkitekten i projekten har en särskild status jämfört med andra konsulter och att det finns en ibland allt för stor respekt för arkitektens kunskap.

– Om en konsult inte levererar i ett projekt kan vi tvingas byta ut den. Men tröskeln är hög för att kasta ut arkitekten jämfört med andra konsulter. Och att byta arkitekt är ett beslut på en högre nivå, säger Rickard Karlsson.

– Det finns en respekt för arkitekten som konstnär, att arkitekten kan saker som man inte begriper. Det kan bli lite av ett spöke. Men för oss är det ju inget spöke, säger Paula Arvas och tillägger att det finns de som inte vågar prata arkitektur direkt med arkitekten utan kommer till dem som projekteringsledare istället.

Att de också är arkitekter är ingenting de skyltar med.

– Det får krypa fram under projektets gång. Vi presenterar oss inte som arkitekter. Vår roll är projekteringsledare och det är det som är viktigt att framhålla, säger Paula Arvas. ●

Som projekteringsledare jobbar Paula Arvas nästan alltid ute hos kunden, i ett tillfälligt projektkontor i till exempel en barack på bygget.